

Luther auf dem Reichstag zu Worms. Kupferstich von Johann Nussbiegel. ©epd-bild/akg-images.

Luthers 95 teser og udviklingen frem til Rigsdagen i Worms

Her står jeg nu og kan ikke andet. Gud hjælpe mig. Amen

Af Christa Hansen
ch@km.dk

Luthers teser mod afladshandlen skabte debat i vidt omfang. Ikke kun i den akademiske verden, blev det hilst velkommen, at den katolske kirkes magt blev set efter i sømmene. I akademiske kredse blev debatten omkring nåde taget op, og særlig ved en disputation, dvs. en offentlig diskussion i Heidelberg i 1518, fik Luther mulighed for at fremlægge sine holdninger. Allerede dér valgte et stort antal lærde og undervisere fra hele Europa at følge og understøtte ham. Han blev så også kaldt til afhøring i Rom hos paven, men Frederik den Vise (Friedrich der Weise), som var fyrste i Wittenberg, valgte ikke at udlevere ham, men at støtte ham i retten til at blive afhørt på tysk grund. Ved rigsdagen oktober 1518 i Augsburg fik Luther så mulighed for at forklare sine holdninger. I januar 1519 døde imidlertid den mangeårige Kejser over det tyske rige, og en ny skulle vælges. Loddet faldt på Carlos fra Spanien, der blev udråbt til Karl den 5. i juni 1518. Han var uden tvivl en katolsk rettroende mand, der ikke ville være med til, at kirkens grundlag blev undermineret. Luther udnyttede tiden og mulighederne for at uddybe sine tiltag. Ved disputationen i Leipzig i juli

1519 blev der stillet spørgsmålstegn ved pavens magtgrundlag. 1520 skrev han et af de reformatoriske grundskrifter om 'et kristent menneskes frihed'. 1520 blev han truet med ekskommunikation og opfordret til at revidere sine holdninger og vende tilbage i kirkens fold under pavens magt. De bøger han havde skrevet blev offentlig brændt. Derfor valgte Luther offentlig at brænde det brev, hvori han blev meddelt, at han var i overhængende fare for at blive ekskommunikeret, altså smidt ud af kirken. 'Exsurge domine' blev brændt den 10. december 1520 ved en af byportene i Wittenberg, hvor man den dag i dag kan se stedet. Bandyksningen blev derefter gennemført. Alligevel lykkedes det Frederik den Vise at overtale Kejseren til, at Luther endnu engang skulle høres foran Rigsdagen og tildes frit lejde for at deltage. Rigsdagen var sat til april 1521 i Worms. Det lignende et triumftog for Luther, da han kom til Worms; folk fra alle samfundslag ville gerne se den berømte mand og strømmede til byen for at hylde ham. Den 17. april stod Luther så igen foran fyrster, riddere og Kejseren. Han fastholdt sine skrifter og nægtede at tilbagekalde noget af det. Også efter et døgn's betænkningstid, ville han ikke vige. Således er de berømte ord overleveret: 'Her står jeg nu og kan ikke andet', det er en forkortel-

se af den sætning, der kan læses i referatet fra mødet og som lyder: "... hvis jeg ikke bliver besejret ved Skriftens vidnesbyrd eller ved åbenbare fornuftsargumenter - for jeg tror hverken på paven eller på koncilerne alene eftersom det står fast at de flere gange har taget fejl eller har modsagt hinanden - så forbliver jeg besejret ved de skriftsteder jeg har anført, og min samvittighed forbliver fanget i Guds Ord. Jeg hverken kan eller vil tilbagekalde noget, for det er hverken sikkert eller bringer frelse at gøre noget mod sin samvittighed. Gud hjælpe mig. Amen."

FAKTA

Ved Rigsdagen i Worms var Christian, den senere hertug af Haderslev og Tørning Len tilstede, sammen med Johann Rantzau.